
Discurs de Francesc Valls-Calçada a la recepció del jardí del Teatre Metropol

Autoritats, companys i companyes del Col·lectiu d'Escriptors del Camp de Tarragona, editors, agents culturals, col·legues periodistes, passavolants i tutti quanti. Amigues i amics:

Crec que un discurs és una mena de ritual laic, però també penso que estem entre família i que s'han de dir les coses pel seu nom. En tot cas, hem de deixar les metàfores per a la literatura sobre paper.

Aparentment vivim en el Paradís de les Lletres: el microclima literari del Camp de Tarragona és molt bo. Parafrasejant Napoleó, davant de les piràmides, podríem dir: "Soldats, més de 80 parades de llibres, ens contemplen".

Sant Jordi és una festa genial, la cirereta d'un pastís que té molts ingredients que a Tarragona anem collint en el decurs del prolífic any literari.

El nostre particular Paradís de les Lletres, té primaveres i tardors literàries amb una programació molt densa, variada i completa; consolidades editorials que fan la seva feina, uns premis literaris ben dotats que generen la publicació de diversos llibres de narrativa, poesia, assaig i traducció. Una escola de Lletres que està ampliant la nòmina d'escriptors i escriptores de la ciutat de Tarragona. L'Associació Tarragona literària, l'Associació Ariadna, gestors culturals i generadors de polipoesia; L'APELLLC, La gent del Llamp amb el seu buc insígnia: la col·lecció Zenit que ens descobreix noves veus; El Joc Partit, entre dues plomes del camp de Tarragona, i un llarg etc.

Veritablement es fan moltes coses. Fem moltes coses. Els uns i els altres: la indústria de llibre, els escriptors i les institucions. Però les fem prou bé? Tenim una estratègia conjunta? O només ens mirem satisfets el melic?

Ens hem de sentir dignament orgullosos, sense caure en un fals cofoisme. La nostra problemàtica és molt complexa. La cultura catalana és sistemàticament bandejada i oblidada, fragmentada per fronteres imposades i territoris, obertament atacada per certs mitjans de la caverna i emprada com arma per incitar l'odi, des de la ignorància o la mala fe.

A més, un món cada vegada més globalitzat, ens exigeix estratègies i planificació d'acord amb els temps que ens ha tocat viure. Ara convé tenir una vocació universal.

Avui es pot escriure un llibre des de Picamoixons, editar-lo a Tarragona, dissenyar-lo a Buenos Aires, fer les il·lustracions a Lisboa, traduir-lo a Sant Petersburg, imprimir-lo simultàniament en una dotzena de ciutats del món. Les noves tecnologies permeten això i molt més. El planeta s'ha fet molt petit. Però encara existeixen lamentables tics decimonònics.

Les veritables muralles de Tarragona, ara no són a la Part Alta. Són 92 quilòmetres més al nord. A part de les amenaces exteriors, Barcelona és el gran obstacle per tenir una literatura de país normal i normalitzat. I les paelles endogàmiques dels mitjans de comunicació –altrament dit tertúlies- en tenen bona part de culpa. Barcelona és la gran urbs d'un país petit i descompensat, una capital cosmopolita que paradoxalment a vegades pateix i genera el provincianisme que ella mateixa critica.

M'explico, quan els escriptors tarragonins col·laboraven a la Vanguardia, ho feien en les pàgines locals. Fins ara he evitat el terme local perquè considero que el què fa universal una obra literària és la seva qualitat i capacitat d'emocionar i no el seu lloc de procedència. Si els escriptors tarragonins haguessin residit a Barcelona haurien publicat a les pàgines generals, com els hi pertoca, haurien transcendit molt més. Em direu que una flor no fa estiu. Però hi ha molts exemples i no tots en el terreny cultural.

El piromusical de la Mercè, a TV3, és digne de la televisió municipal de Cornudella. Ho sento, pels de Cornudella, però algú ho havia de dir. Si a Barcelona no entenen que cal sumar tota les literatures del Principat, com poden combatre la secessió lingüística imposada des de fora? Com és possible que l'Ebre faci de frontera i fragmenti el mercat natural dels escriptors dels PPCC? Què la literatura de les illes visqui aïllada i no ens arribi, ni nosaltres a ells?

Així les coses: Quina és la presència de l'enorme potència creadora dels escriptors del camp de Tarragona? Com incideix en les nostres comarques? Incidir a casa. És el mínim a que podríem aspirar. Però si volem fer forat hem d'aspirar al màxim, en clau de països Catalans.

Sempre produeix neguit quan es tracta de promocionar la cultura meridional. Fins a quin punt el nostre cofoisme no ens deixa veure la realitat? Però si al nord hi tenim les muralles de Barcelona i al sud la frontera de l'Ebre. Què passa al Camp de Tarragona?

Les entitats literàries, com per exemple l'Escola de lletres han de trampejar sempre dificultats econòmiques i més ara, en temps de crisi. El Joc Partit, impulsat amb més bona voluntat que pressupost, gràcies a la ferma voluntat de l'ESCA i del Departament de Filologia Catalana de la URV, sembla la involució d'aquelles magnífiques "Trobades d'escriptors" que el van precedir en anys anteriors. La manca de recursos va fer re inventar un tête a tête entre autors i amb el temps i fent la bugada, s'ha perdut el clip escènic.

Els Premis literaris Ciutat de Tarragona sovint premien autors de qualitat, que corren el risc d'estavellar-se a les Muralles de Barcelona i que no arriben ni ensumar el fum d'aquelles paelles endogàmiques que uns quants periodistes lletraferits alimenten, amb el seu propi peix, des del cap i casal.

Es pràcticament impossible trobar un llibre d'un autor d'aquí en les nombroses superfícies comercials de les nostres ciutats i en les cadenes de quioscos que despatxen literatura. Les decisions i les estratègies comercials es prenen molt lluny de casa nostra i no tenen en compte la realitat del territori.

Cal que les institucions entenguin que la literatura és una indústria que mou diners, on hi treballen arts gràfiques, impressors, enquadernadors, mossos de magatzem, dissenyadors, autors, traductors, correctors, editors, distribuïdors, crítics, llibreters i bibliotecaris. Una indústria de la qual viuen moltes persones i que mereix ser tinguda en compte perquè dona prestigi al nostre territori.

No vull dir que les coses es facin malament. Només és una subjectiva radiografia d'una realitat que ens ha de fer estar en guàrdia.

S'han fet iniciatives positives i interessants des de l'ESCA amb col·laboració amb l'URV, i s'ha fomentat la promoció dels escriptors del Camp de Tarragona. Ara la població de les nostres

comarques coneix millor els seus autors. Des la Generalitat i des de l'Ajuntament de Tarragona també s'ha actuat.

Però de res serveixen els franc tiradors: ens cal dissenyar una estratègia compartida en la qual es comprometin les institucions, que en definitiva són les que tenen la clau del calaix i la paella pel mànec.

Convé que les nostres editorials promocionin els autors d'aquí de bracet amb autors molt reconeguts. S'ha de fer pinya a favor de la literatura catalana per promocionar la del Camp de Tarragona. Cal entendre que si és important protegir el Nàstic o el Patrimoni arqueològic, també ho és fer-ho a la cultura i per descomptat les lletres. S'ha de pressionar a les grans superfícies comercials i a les cadenes de quioscos del nostre territori per a que venguin també els nostres llibres.

Hauríem de procurar que la literatura del territori, almenys les obres que excel·leixin, puguin ser traduïdes al castellà i a l'anglès. En definitiva, s'ha d'abolir el terme local en la seva concepció més reduccionista, per donar més projecció al Camp de Tarragona.

I sobretot, parlar, reflexionar i debatre entre tots els sectors implicats per planificar un full de ruta coherent amb els temps que corren i les circumstàncies que ens envolten. Si ho sabem fer bé ens en sortirem.

Finalment, us desitjo un Bon Sant Jordi i us dono les gràcies per escoltar les meves dèries, que estic convençut que són compartides per bona part de tots vosaltres.

FRANCESC VALLS-CALÇADA

Tarragona, 23 d'abril de 2011